JISMONIY TARBIYA DARSLARI ORQALI O'QUVCHILARNI VATANPARVARLIK RUHIDA TARBIYALASHNING PEDAGOGIK IMKONIYATLARI.

F. U. Inomov
QDPI Jismoniy madaniyat metodikasi kafedrasi o'qituvchisi
V. Z.Numonov *Talaba*

Annotasiya. Ushbu maqolada umumta'lim maktab o'quvchilarini jismoniy tayyorgarligini rivojlantirishda,ularni jismoniy jixatdan tarbiyalashga qaratilgan. Ishning asosiy maqsadi maktab o'quvchilarini atanga bolgan mexri,muxabbati xamda umumiy jismoniy tayyorgarlik sifatarini rivojlantirish va xayotiy xarakat imkoniyatlarini rivojlantirishdan iborat.

Kalit so'zlar: Jismoniy mashg'ulot, didaktik tayyorgarlik, o'yin jarayoni, o'yinlarning jismomiy yuklamalari, o'yinlarga moslashish, jismoniy xarakat jarayonida o'quvchilar organizmninig jismoniy o'sib borishi.

Tadqiqotning dolzarbligi. Davlatimiz tomonidan "Ta'lim to'g'risidagi qonuni" 2020-yil yangi taxriri[8] va "Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida" gi qonun[9] O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Jismoniy tarbiya va sport sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida" 2018-yil 5-martdagi qarori[10]. 2015-yil 4-sentabr jismoniy tarbiya va sport to'g'risidagi qonun, va ularning hayotga keng tadbiq etilayotgani hamda bu borada olib borilayotgan keng islohotlar fikrimizning dalilidir.

Tadqiqotni maqsadi. Jismoniy tarbiya darslari orqali o'quvchilarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash.

Tadqiqotni vazifasi. Jismoniy tarbiya darslari orqali o'quvchilarni vatanparvarlikruhida tarbiyalashning pedagogik imkoniyatlari.

Jismoniy tarbiya darslarida o'quvchilarning vtanparvarlik ruhida tarbiyalashning hozirgi darajasi . Bizning mamlakatimizda jismoniy tarbiya , sport o'zida ma'naviy boylikni , ahloqiy soflik va jismoniy kamolotni garmonik holda mujassamlashtirgan.

Bu holda shahar hamda qishloqda jismoniy tarbiya va sport ishlariga e'tibor kuchaytirishni qishloq yoshlariga qo'l keladigan turli xil sport turlarini rivojlantirishni tuman markazlari viloyat miqiyosida muntazam sport musobaqalari o'tkazib turishni va bu ishni madaniy o'quv muassasalarining faoliyati bilan chambarchas bog'lab olib

borishni talab etadi. Bunda mamlakat miqiyosida bo'lgani kabi O'zbekistonda ham o'smir va yoshlarning jismoniy tarbiyasi uchun hamma sharoitlar yaratilgan. Masalan , juda kop sonli sport inshootlari suv basseynlari , o'yin maydonchalari va hakozolar qurilgan. Jismoniy tarbiya darslari o'quvchilar shaxsini tarbiyalashda katta ta'sir etish imkoniyatiga ega. Darslarni kuzatish shuni ko'stadiki, ba'zi bir o'qituvchilari, o'quvchilari pisixologik tayyorlashga ahamiyat bermaydi. Bunda asosiy o'rinni o'quvchilarni mashiqni bajarishi, o'z holatini mustaqil boshqara bilishiga jalb etishlik egallashi kerak. Masalan, rejalashtirilgan jismoniy yuklarni bajarishga irodani tarbiyalab vujudga kelgan tolishni va qo'rquvni yengib o'tishga butun kuchni sarflash zarur.

Bu talabalar asosan quydagilardan iborat:

-darsga sinchiklab tayyorgarlik ko'rish, darsda mehnatga bo'lgan munosabatni vujudga keltirish;

-darsda birgalikdagi faoliyatning muvaffaqiyat sharti bo'lgan mehnat intizomini saqlash;

-o'rgatishni samaradorligi uchun zarur bo'lgan o'zaro munosabat, o'zaro hurmatni etik meyorlarni saqlash;

-jixozlarga, asbob anjomlarga jamiyatni moddiy mulki ehtiyotkorlik bilan qarashga o'rgatish;

-komandalarni benuqson bajarish, saflash va qayta saflash, kollektiv faoliyatini muffaqqiyatli sharti ekanligini to'g'ri tushinish;

-zaruriy jihozlarni tayyolash va ularni yig'ishtirishda qatnashish, o'z-o'ziga xizmat qilishni kollektiv faoliyati sifatida qarash;

-yagona formani talab etish, o'z ramziga ega bo'lishlik vatanparvarlik vao'z kolektivini yutuq vamuffaqqiyatlarini xis etishga o'rgatish;

-o'rtoqlari muffaqqiyatsizliklar ustidan qo'lashni qattiyan taqiqlash.

O'quvchilar faoliyatini tashkil etish uchun dars amaliyotida shug'ulanuvchilarni boshqarishni oldingi usullaridan foydalaniladi.

Maktabda "Alpomish" va "Barchinoy" kompleksi bo'ycha ish tartiblarini ko'rsatishga, kompleks normativlari ancha baland va ularni o'zlashtirish uchun ma'lum muddat tayyorgarlik talab etiladi.

"Alpomish" va "Barchinoy" boyicha ishlar uquvchilarni jismoniy tayorgarlik darajasini va ularni salomatlik holatlarini aniqlashdan boshlanadi.

Komplekis me'yorlarini qabul qilish bo'yicha musobaqalarga jiddiy tayyorgarlik ko'rish kerak. Har bir musobaqada bolalarda mashhur voqea sifatida iz qoldirish kerak. Har bir tur bo'yicha musobaqalarni yiliga 2-3 marta o'tkazish zarur. Tarbiyaviy

tadbirlarni tashkil etishga nisbatan texnokogik yondashuv metodikasini ham pedagogika fanining tarkibiy qismi sifatida qaramoq lozim. Ta’lim-tarbiya oluvchilarning shaxsiy sifatlarini shakllantirishda turli usul va vositalardan foydalaniladi.

Tarbiyaviy tadbirlar yoshlarni g’oyaviy, makuraviy, ma’rifiy jixatdan qurollantiriladi, ularni axloqiy sifatlar sohibi qilish, xulq-atvor qoidalarini egallashi borasida ta’sir ko’rsatish vositasi hisoblanadi.

Ma’naviy-ma’rifiy ishlarning turlari va ularni o’tkazish usullari nihoyatda xilma-xildir. Ularni tadbiq etilishi yoki qo’lanilishi o’quv, ta’lim-tarbiyaviy masalalari, o’qitish yoki tarbiyaviy ishlar mazmuni, real sharoitlar hamda tabiyalanuvchilarning yoshiga xos xususiyatlari va qiziqishlaridan kelib chiqqan holda belgilanadi. Ma’naviyat esa, dunyodarash negizidir.

Birinchidan o’quvchi yoshlar tegishli tashkilotning maqsad va vazifalari, faolyatining yunalishlari, kasb turlari haqida ma’lumotlar olib, dunyoqarashlarini kengaytirsalar , ikkinchidan, hayotning past baladini ko’rgan yoki mutaxassislar bilan bo’lib o’tgan uchrashuvlar , suxbatlar ularda kata taassurot qoldiradi, yaxshi tarbiyaviy ta’sir ko’rsatadi.

Hamkorlikdagi ishlar quydagi tamoyillarga asoslanishi kerak:

-g’oyaviy mafkuraviy yunalish, maqsadga yo’naltirilganligi , qishloq, tuman , respublika, mamlakat hayoti bilan bog’liq;

-oila, ta’lim muassasasi va jamoatchilikning bir-birlariga bo’lgan o’zaro ishonchi, o’zaro xurmati;

Xulosa qilib aytganda mahalla, oila, harbiy maskanlar, sport maydonlarida olib boriladigan madaniy-ma’rifiy tadbirlarda o’quvchilarning kuzatuvchi sifatida ishtirok etishning maqbul deb bilamiz. Masalan, ta’lim muassasasining mahallalar bilan o’zaro xamkorlik qilishi, o’quvchilarni mahallalarda tashkil etilayotgan ommaviy-siyosiy, ma’naviy-ma’rifiy, madaniy, sport, tashkiliy, tarbiyaviy tadbirlarga olib borish ta’lim-tarbiyada katta samaralar berishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI.

1. Mazkur Qonun O‘zbekiston Respublikasining 2020-yil 23-sentabrdagi O‘RQ-637-sonli “Ta’lim to‘g‘risida”gi

2. O‘zbekiston Respublikasining Qonuni, 04.09.2015 yildagi O‘RQ-394-son

3. Жураев, Вохиджон Мухаммедович. "СПОРЧИЛАРНИНГ ДАЪВОГАРЛИК ДАРАЖАСИ ВА ИРОДАВИЙ СИФАТЛАРИНИНГ

ПСИХОЛГИК ХУСУСИЯТЛАРИ." Academic research in educational sciences 4.TMA Conference (2023): 894-900.

4. Sultonov, Usmon Ibragimovich. "METHOD OF CONTROLLING THE TRAINING PROCESS OF LONG-DISTANCE RUNNERS." Eurasian Journal of Academic Research 2.3 (2022): 132-137.

5. Ibragimovich, Sultonov Usmon. "DYNAMICS OF MORPHOLOGICAL INDICATORS IN THE PHYSICAL DEVELOPMENT OF LONG-DISTANCE RUNNING." INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429 11.01 (2022): 129-132.

6. Ортиқов, M., et al. "БИАТЛОНЧИЛАРНИМУСОБАҚАЛАРГА ТАЙЁРЛАШДА МАШҒУЛОТЮКЛАМАЛАРИ ВОСИТАЛАРИНИНГОПТИМАЛАЛШТИРИШ." Central Asian Research Journal for Interdisciplinary Studies (CARJIS) 1.4 (2021): 156-163.

7. Ibragimovich, Sultanov Usmon. "DYNAMICS OF FORMATION OF PHYSICAL DEVELOPMENT AND PHYSICAL TRAINING OF LONG DISTANCE RUNNERS." European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences Vol 7.6 (2019

8. Ismailovna, Y. F. (2024). The importance of new technologies in forming healthy life style of students at physical training lessons. International journal of social science & interdisciplinary research issn: 2277-3630 Impact factor: 7.429, 13(01), 34-37.

9. Tahirjonovich, Arabboyev Kahramon. "Matters of physical education in kaikous'"QABUSNAMA"." Galaxy International Interdisciplinary Research Journal 11.1 (2023): 223-226.

10. Rashitovna, Muratova Gulnara, and Arabboev Qahramon Tokhirzhonovich. "Features Of Physical Education Of Preschoolers." International Journal of Early Childhood Special Education 15.2 (2023).

11. Араббоев, Қ. Т. "Жисмоний тарбия дарсларида талабалар ўқув-спорт фаоллигини оширишда шахсга йўналтирилган таълим турларининг ўрни." Фан-спортга Учредители: Узбекский государственный университет физической культуры и спорта 6: 68-71.

12. Arabboyev, Qahramon. "Madaniy me'roslarimizda jismoniy tarbiya masalalari." Namangan davlat universiteti Ilmiy axborotnomasi 6 (2023): 643-648.

13. Muratova, G. R., and Q. T. Arabboyev. "The role of sport in people's health." International Journal of Early Childhood Special Education 14 (2022).

14. Muratova, Gulnara Rashitovna. "PEDAGOGICAL TECHNOLOGY OF PHYSICAL EDUCATION FOR STUDENTS BASED ON THE POSSIBILITY OF AEROBICS." INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE" INNOVATIVE TRENDS IN SCIENCE, PRACTICE AND EDUCATION". Vol. 3. No. 1. 2024.

15. Rashitovna, Muratova Gulnara, and Atadjanov Asadbek Baxtiyor o'g'li. "IMPLEMENTATION OF NEW TECHNOLOGIES IN THE AEROBICS PROGRAM FOR FEMALE STUDENTS OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS." INTERNATIONAL JOURNAL OF SOCIAL SCIENCE & INTERDISCIPLINARY RESEARCH ISSN: 2277-3630 Impact factor: 7.429 13.01 (2024): 38-41.

16. Муратова, Гулнара Рашитовна. "История древней и современной лёгкой атлетики." Ученый XXI века 20 (2016).

17. Muratova, G. R. "MODERN REQUIREMENTS FOR THE CREATION OF EDUCATIONAL PUBLICATIONS ON PHYSICAL EDUCATION FOR SECONDARY SCHOOLS." Galaxy International Interdisciplinary Research Journal 11.5 (2023): 1-4.

18. Муратова, Гулнара Рашитовна. "УКРЕПЛЕНИЕ СОСТОЯНИЕ ОРГАНИЗМА ЧЕРЕЗ ЗАНЯТИЯ ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРОЙ И СПОРТОМ." INTERNATIONAL CONFERENCE: PROBLEMS AND SCIENTIFIC SOLUTIONS.. Vol. 2. No. 7. 2023.

19. Makhmudovich, Gafurov Abdushokir. "Medical problems of sports selection and sports orientation." ASIA PACIFIC JOURNAL OF MARKETING & MANAGEMENT REVIEW ISSN: 2319-2836 Impact Factor: 7.603 11.12 (2022): 313-318.

20. Abdumalikovich, Umarov Abdusamat. "Analysis Of The Paradigm Of The Principles Of Overcoming The Problems Of Productivity Of Researchers Conducting Research In The Field Of Physical Culture." Journal of Positive School Psychology (2023): 529-534.

21. Умаров, Абдусамат, and Махлиёхон Хожимуродова. "OILA VA NIKOH SHAROITIDA AYOLLAR SPORTINING MUAMMOLARI." Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари/Актуальные проблемы социально-гуманитарных наук/Actual Problems of Humanities and Social Sciences. 3.6 (2023): 313-317.

22. Urinbaevna, Umarova Zulxumor, and Umarov Abdusamat Abdumalikovich. "THE IMPORTANCE OF TRAVEL AND TOURISM IN FORMING A HEALTHY

LIFESTYLE IN HIGH SCHOOL STUDENTS." Open Access Repository 9.10 (2023): 1-7.

23. Abdumalikovich, Umarov Abdusamat, and Umarova Zulxumor Urinboyevna. "THE USE OF INNOVATIVE PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN IMPROVING THE QUALITY OF PHYSICAL EDUCATION LESSONS." Galaxy International Interdisciplinary Research Journal 11.11 (2023): 421-424.

24. Umarov, Abdusamat, and Layloxon Maxmudova. "AHOLINING TURLI QATLAMLARINI DAM OLISH MASKANLARI VA SOG’LOMLASHTIRUVCHI TADBIRLARINING AHAMIYATI." Namangan davlat universiteti Ilmiy axborotnomasi 7 (2023): 726-731.